

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

► Dan slovenskega
znakovnega jezika

► Novi seznam
telesnih okvar

*Zivi naj vsi naredi,
ki hrepuni do sedet dan,
da, kadar sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
da ropak
prest bo vsak,
ne vrag, le rodit bo mijski!*

► Ministrstvo za delo, družino,
socialne zadeve in enake
možnosti Matjažu Juhartu
podelilo nagrado za delo

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič

Naslov uredništva:

urednistvo@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Valentin Jenko

Jezikovni pregled:

Barbara Perc

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delne objave nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno mnenja in stališča uredništva ter Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem uredništva. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zato na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list Republike Slovenije št. 89/98) ni zavezano plačilu davka na dodano vrednost. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Sprejem pri predsedniku državnega zbora;
foto: Spletna TV

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.
Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHA.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Ob dnevu slovenskega znakovnega jezika v Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije opozarjajo, da slovenski znakovni jezik trenutno obsega le okrog 21.000 kretenj, kar je premalo za vključenost gluhih v vse sfere družbe.

Slovenski znakovni jezik je od junija letos vpisan v ustavo in s tem priznan kot samostojni in avtohtoni jezik Slovenije. Znakovni jezik ni enoten za ves svet, saj obstajajo nacionalni znakovni jeziki. Sedemindvajset držav članic Evropske unije, med njimi tudi Slovenija, je znakovni jezik že priznalo kot uradni jezik gluhe manjšine in ga statusno izenačilo z govornimi jeziki. Le pet držav Unije pa ima pravico do znakovnega jezika vpisano v ustavo.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vabimo vas, da glasilo soustvarjate z nami. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF, ali skenirana besedila, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v dokument, ampak jih pripnite k elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo zavrnil ali jih objavili brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Pred kratkim sprejeti novi seznam telesnih okvar je podlaga za odločanje v postopku glede pravice do invalidnine. V postopku, ki sledi vloženi zahtevi za priznanje pravice do invalidnine, invalidska komisija pripravi izvedensko mnenje o obstoju ter vrsti oziroma stopnji telesne okvare. Pri tem uporablja predpis o vrsti in stopnji telesnih okvar. Na podlagi izvedenskega mnenja invalidske komisije Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje odloči o pravici.

Spremembo in posodobitev več deset let starega seznama telesnih okvar je pripravila strokovna skupina, ki sta jo imenovala minister za zdravje ter minister za delo, družino in socialne zadeve. O seznamu je poleg razširjenih strokovnih kolegijev v postopku sprejemanja razpravljali tudi Svet za invalide Republike Slovenije, ki nanj ni imel pripomb. V sprejeti seznam, ki nadomešča do sedaj uporabljeni Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar iz leta 1983, ki je bil zadnjič dopolnjen in spremenjen leta 1989, so vključene dopolnitve in nova medicinska spoznanja.

Sprejeta novela Zakona o spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2J) je vnovič uvedla pravico do invalidnine tudi za tiste zavarovance, pri katerih je telesna okvara posledica poškodbe zunaj dela ali bolezni. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), ki je bil sprejet leta 2012, je v primeru invalidnin za telesno okvaro ohranil pravice, ki so jih posamezniki na tej podlagi že uživali do njegove uveljavitve, in zagotavljal njihovo nadaljnje izplačevanje, hkrati pa omogočal, da se pravica do invalidnine, vse do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, ki naj bi ure-

dili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, lahko pridobi le za tiste telesne okvare, ki so posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

Predpisi s področja varstva invalidov, ki bi celovito in sistemsko uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, še niso bili sprejeti, zato se z novelo ZPIZ-2J do uveljavitve predpisov s področja invalidov znova omogoča pridobitev pravice do invalidnine tudi za telesne okvare, ki so posledica poškodbe zunaj dela ter bolezni. Sprejeta novela ZPIZ-2J tudi omogoča, da se pri priznavanju pravice uporabljajo novi predpisi o vrstah in stopnjah telesnih okvar, če bi bili le-ti v vmesnem času sprejeti.

Varuh človekovih pravic Peter Svetina je pred dnevom slovenskega znakovnega jezika poudaril, da je vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo prvi korak k polnemu uresničevanju pravic gluhih oziroma oseb z izgubo sluha. Pristojne je pozval k pripravi podzakonskih predpisov, da se bodo pravice udeležale še v praksi.

V Sloveniji živi okoli 150 tisoč ljudi z izgubo sluha, od tega se jih v slovenskem znakovnem jeziku sporazumeva približno 1500. Še posebej ranljivih je okoli 150 gluhih starostnikov, ki bivajo v domovih za starejše občane. Komunikacijska ovira je vzrok za veliko osamljenost, saj se ne morejo vključevati v redne aktivnosti doma in razvijati medsebojnih odnosov s sostanovalci. Zaradi osamljenosti in izoliranosti začnejo prej slabeti, tako umsko kot duševno, kar lahko vodi v hitrejšo smrt, zato bi skrb za starostnike z izgubo sluha morala biti med prioriteta v predlogu Zakona o dolgotrajni oskrbi. ●

S sekretarjeve mize

»Ne slišim, berem z ustnic.
Zaradi maske na obrazu ne vem, kaj mi želite povedati.«

Začetek projekta Hiša znakovnega jezika

Uresničevanje strategije Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije 2021–2030, ki jo je potrdil upravni odbor, se je začelo s prvimi konkretnimi koraki. Zveza se je uspešno prijavila na razpis Ministrstva za kulturo in pričela z aktivnostmi ustanovitve Hiše znakovnega jezika, ki jo bomo odprli v letu dni. V hiši bodo na ogled zgodovina organiziranega delovanja zveze, ki letos praznuje 90 let, muzej znakovnega jezika ter druge vsebine. Veselimo se ustvarjanja nove zgodbe. ●

Poslansko vprašanje ter odgovor Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport o nezagotavljanju tolmačev za gluhe otroke v integraciji

Poslanec Dejan Židan je na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naslovil poslansko vprašanje o nezagotavljanju tolmačev znakovnega jezika za gluhe otroke v rednih šolah ali v integraciji. Z ministrstva so odgovorili, da išče-

jo ustrezno rešitev, ki je odvisna tudi od drugih deležnikov. Vse odgovorne zato pozivamo, naj sistemsko uredijo nemoteno zagotavljanje tolmačenja za gluhe otroke v integraciji, poslancu Židanu pa se zahvaljujemo za izkazano skrb. ●

Poslanec Dejan Židan; foto: SD

Odredba o določitvi vrst in stopenj telesnih okvar: gluhi z 80-odstotno telesno okvaro

Ministra za zdravje in za delo sta sprejela Odredbo o določitvi vrst in stopenj telesnih okvar, ki v prilogi vsebuje nov seznam telesnih okvar. Odredba ni bila usklajena z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije; nihče nas ni vprašal za mnenje ali povabil k sodelovanju. Ker je nedopustno, da se je o tako občutljivi temi razpravljalo brez nas, bomo sprožili ustrezne postopke, da se uredi dolgoletno zanemarjanje omenjenega področja in se gluhim z najvišjo stopnjo izgube sluha prizna 100-odstotno telesno okvaro. ●

Sklep Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport o sprejetju Akcijskega načrta za pripravo predloga umestitve znakovnega jezika v sistem izobraževanja

Z omenjenim sklepom se je sprejelo Akcijski načrt za pripravo predloga umestitve slovenskega znakovnega jezika v sistem predšolske vzgoje ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. Delovna skupina, ki jo sestavlja široka mreža različnih organizacij s tega področja, bo delo nadaljevala do zaključka načrta. ●

Matjaž Juhart; foto: osebni arhiv

Akcijski program za invalide 2022–2030 je sprejet

Na vladi je bil sprejet Akcijski program za invalide 2022–2030. Delovna skupina, v katero sem bil imenovan tudi jaz, je s tem zaključila delo. Program predstavlja novo orodje v boju za pravice invalidov, tudi oseb z izgubo sluha. ●

Uršula Menih Dokl; foto: Spletna TV

Dostopnost televizijskih programov in predstavitev pilotnega projekta samodejnega podnaslavljanja televizijskih programov

Iskreno se zahvaljujemo direktorici Direktorata za medije na Ministrstvu za kulturo Uršuli Menih Dokl, podsekretarju Ademu Skenderju ter vodji službe za dostopnost na Radioteleviziji Slovenija Mateji Vodeb za poučno predstavitev dostopnosti in projekta samodejnega podnaslavljanja na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. ●

Predstavitve pilotnega projekta; foto: Spletna TV

Področje dostopnosti z Ministrstvom za kulturo in Radiotelevizijo Slovenija

V zadnjem času so bili na področju dostopnosti narejeni veliki koraki. Brez Ministrstva za kulturo in Radiotelevizije Slovenija to ne bi bilo možno. Sprejeta je bila Direktiva Evropske unije o avdiovizualnih medijskih storitvah, Slovenski filmski center zahteva podnaslavljanje slovenskih filmov, z ljubljansko Fakulteto za računalništvo in informatiko ustvarjamo bazo korpusa za se-

je Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Center za tehnične pripomočke pa aktivno deluje na področju tehnične dostopnosti, podnaslavljanja in razpoznavne govora. Med predsedovanjem Slovenije Svetu Evropske unije je Ministrstvo za kulturo na mednarodno konferenco umestilo tematiko dostopnosti za invalidne osebe, potrdilo projekt digitalizacije (tisoč ur), sprejelo Nacionalni program za jezikovno politiko, ki vključuje znakovni jezik in jezik gluhoslepih, ter podprlo vsakoletni razpis za senzorne invalide, napore Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za podnaslavljanje oddaj na Radioteleviziji Slovenija, projekt Hiša znakovnega jezika in najnovejši pilotni projekt samodejnega podnaslavljanja televizijskih programov. ●

Priročnik Vaše pravice v Evropski uniji; foto: NSIOS

Priročnik Evropskega invalidskega foruma Vaše pravice v Evropski uniji

Evropski invalidski forum je objavil dopolnjeno izdajo priročnika Vaše pravice v Evropski uniji, ki podaja informacije o pravicah invalidov v skladu z evropsko zakonodajo. Ob predstavitvi so organizirali delavnico s prevajanjem v slovenščino, tolmačenjem v znakovni jezik in avtomatskim podnaslavljanjem. ●

Delavnici Trening za možgane in Poskrbimo za dobro počutje RehaCentra Sluh

Obe delavnici, ki se nanašata na dolgo časa spregledano duševno zdravje oseb z izgubo sluha, je na daljavo vodila Daša Peperko. Veseli smo, da se tudi med osebami z izgubo sluha širi zavedanje o tej pomembni tematiki. ●

Aksinja Kermauner (prva z desne); foto: RegionalObala

Dr. Aksinja Kermauner je prejela nagrado Republike Slovenije za izjemne dosežke na področju šolstva

Dr. Aksinja Kermauner že vrsto let sodeluje z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije pri nastajanju številnih pravljic, ki jih z ilustracijami priredimo v znakovni jezik, nekatere med njimi pa so dobile tudi priznanje. Čestitamo za nagrado. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo Pravilnika o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti posredovala uradni predlog, naj se tehnične prilagoditve z Liste tehničnih pripomočkov uvrstijo v Pravilnik o minimalnih

tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev v členih, kjer je opisana oprema prostorov, bivalnih sob in večnamenskih prostorov s čajno kuhinjo. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti posredovala uradni predlog, naj se pravica do tolmača vnese v Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev. Pravilnik bi moral vsebovati tudi določbo, da morajo izvajalci storitev pridobiti osnovno znanje slovenskega znakovnega jezika, če je v domu nastanjena

Zastareli kadrovski normativi; foto: reddit.com

gluha oseba. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za povišanje komunikacijskega dodatka je bil zavržen

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je predlagala, naj se v Zakon o osebni asistenci vključi člen, da uporabnik z več kot 95-odstotno izgubo sluha po Fowlerju lahko namesto osebne asistencije izbere denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju vseh življenjskih potreb. Navkljub sre-

čanjem, kjer smo predlog utemeljili, je bil le-ta zavržen. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za vključitev otrok z izgubo sluha do 18. leta starosti med prejemnike komunikacijskega dodatka

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je predlagala, naj se med prejemnike komunikacijskega dodatka umesti tudi otroke z izgubo sluha do 18. leta starosti. ●

Spremenjeni Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, staršem enostransko gluhih otrok priznava pravico do dodatka

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je predlagala spremembo Pravilnika o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, v katerega so dodali priznavanje pravice do dodatka tudi za otroke, ki imajo izgubo sluha na enem ušesu. Ker niso upoštevali vseh naših predlogov, bitko nadaljujemo. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo Pravilnika o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je predlagala, naj se v Pravilniku o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, poenoti medicinske kriterije in se uporablja klasifikacija po Fowlerju. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo Zakona o letni dajatvi za uporabo vozil v cestnem prometu

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije od leta 2016 predlaga spremembe Zakona o letni dajatvi za uporabo vozil v cestnem prometu. Naš tokratni predlog je, da se med upravičence oprostitve plačila cestne takse doda osebe z več kot 80-odstotno izgubo sluha po Fowlerju. Prav tako predlagamo, da se oprostitev cestne takse prizna gluhoslepim osebam po kriterijih Zakona o izenačevanju možnosti invalidov. ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo pogojev za pridobitev evropske invalidske kartice

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je od leta 2017 večkrat predlagala, naj se popravijo pogoji za pridobitev evropske invalidske kartice. Naš predlog je, da naj bodo do kartice upravičene tudi osebe z najmanj 80-odstotno izgubo sluha po Fowlerju (kriteriji Zakona o izenačevanju možnosti invalidov). ●

Predlog Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za oblikovanje posebnega paketa tehničnih pripomočkov za osebe z izgubo sluha v domovih za starejše

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije se z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dogovarja o oblikovanju posebnega paketa tehničnih pripomočkov za osebe

z izgubo sluha v domovih za starejše. Paket je nujno potreben za

Matjaž Juhart s priznanjem; foto: SZS

njihovo lažje vključevanje v aktivnosti in v življenje. ●

Matjaž Juhart je prejel znak strokovne odličnosti Socialne zbornice Slovenije ter nagrado Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za izstopajoče kakovostno in strokovno delo

Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije se zahvaljujem, da me je predlagala za nagrado, Nacionalnemu svetu invalidskih organiza-

ciji Slovenije in Socialni zbornici Slovenije pa, da sta predlog podprla. Hvala tudi Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Socialni zbornici Slovenije za izkazano spoštovanje. Nagrada je velika spodbuda za nadaljnje predano delo. ●

Mednarodni dan gluhih 2022

Zaradi nepredvidljivih okoliščin v zvezi z novim koronavirusom se nobeno društvo ni odločilo za organizacijo mednarodnega dne gluhih prihodnje leto. Zato bo v skladu z dogovorom, sprejetim na upravnem odboru, mednarodni dan organizirala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. ●

Razstava del gluhega kiparja Ivana Štreklja v Narodni galeriji prihodnje leto

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije že dlje časa dobro sodeluje z Narodno galerijo v Ljubljani, ki je odkupila nekaj del gluhega ki-

Ivan Štreklj; foto: Delo

parja Ivana Štreklja, za razstavo pa jim bomo ponudili vsa dela, ki jih hranimo na zvezi. Ivan Štreklj se je šolal pri velikih imenih slovenskega kiparstva, zato bo razstava zanimiva tako za širšo javnost kot za skupnost gluhih in naglušnih. Zveza bo ob razstavi organizirala nekaj aktivnosti in spremljajoči program ter z njo zaokrožila mednarodni dan gluhih. ●

ZVEZA DRUŠTEV
GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
UL. SV. ANTONIJA 11, SI-1000 LJUBLJANA
TEL: +386 (0)1 422 11 11
FAX: +386 (0)1 422 11 12
WWW.SZJ.SI

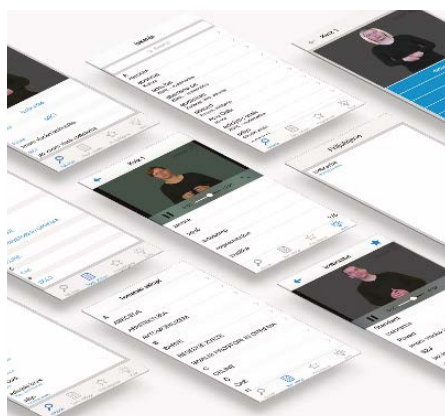
Ljubljana, Dravkova 24
Slovenija
Telefon: +386 (0)1 422 11 11
Faks: +386 (0)1 422 11 12
E-pošta: info@szj.si
www.szj.si

Center za razvoj SZJ

Slovar SZJ

GET IT ON
Google Play

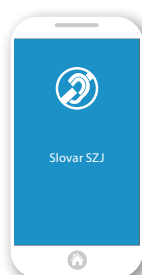
Download on the
App Store

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

- Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).
Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI MATJAŽU JUHARTU PODELILO NAGRADO ZA DELO

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Matjaž Juhart med predavanjem; foto: arhiv ZDGNS

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v skladu z Zakonom o socialnem varstvu ter s Pravilnikom o nagradah in priznanjih za delo na področju socialnega varstva tudi letos objavilo razpis za podelitev nagrad in priznanj za delo na področju socialnega varstva.

Nagrade in priznanja se podelijo za izjemne uspehe pri delu na področju socialnega varstva, ki predstavljajo prispevek k teoriji, k humanizaciji dela z uporabniki socialnega varstva, k utrjevanju človekovih pravic, k avtonomiji strokovnega dela in za neposredno delo z uporabniki socialnega varstva, ki je prispevalo k njihovi integraciji, človeškemu dostojanstvu ter k razvijanju solidarnosti in strpnosti ob upoštevanju različnosti.

Matjaž Juhart je letos prejel nagrado za izstopajoče kakovostno in strokovno delo v zadnjih petih letih. Kot otrok gluhih staršev je zelo zgodaj vstopil na področje socialnega varstva. Sprva neformalno in

v pomoč staršem ter skupnosti gluhih, nato pa leta 1996 kot tolmač znakovnega jezika še formalno. Kasneje, po zaključku študija, je to nadgradil in letos obeležuje 25 let nepretrganega dela na področju socialnega varstva. Visoko spoštovanje kodeksa etičnih načel, strokovnosti in profesionalnosti povezuje s srčnostjo in predanostjo delu.

Čeprav sta tako njegova primarna družina kot delo povezana z gluhoto, na svoji poti izraža skrb tudi za invalide in druge uporabnike socialnih storitev. Najbolj viden in izstopajoč prispevek sekretarja in vodje strokovne službe nacionalne reprezentativne invalidske organizacije na področju socialnega varstva Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Matjaža Juharta na strokovnem področju ter neposrednem delu z uporabniki in za uporabnike je zagotovo sprejet Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije (UZ62a), ki je omogočil, da Slovenija kot prva država na svetu vpiše v najvišji državni akt jezik gluhoslepih ter kot peta država v Evropski uniji in kot dvanajsta država na svetu v najvišji državni akt vpiše znakovni jezik gluhih.

Novi 62.a člen Ustave Republike Slovenije zagotavlja svobodno uporabo in razvoj slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih ter svobodno uporabo italijanskega in madžarskega znakovnega jezika v Republiki Sloveniji. Umestitev te pravice v najvišji pravni akt ter ustavna zaščita jezikov invalidov v Republiki Sloveniji sta rezultat aktivnega dela v zadnjih petih letih in izkazujeta najvišji kakovostni in strokovni prispevek k neposrednem delu z uporabniki socialnega varstva in reševanju socialne problematike oseb z izgubo sluha, njihovih svojcev ter strokovnih delavcev, ki vsakodnevno rešujejo stiske uporabnikov.

Matjaž Juhart je »idejni oče« ustavne pobude in ustavne spremembe ter je s sodelavci in podporo matične organizacije Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije ter predvsem s podporo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Vlade Republike Slovenije, uporabnikov in vseh dru-

Matjaž Juhart s priznanjem; foto: Boris Pretnar

gih strokovnih sodelavcev vodil ter koordiniral »bitko življenja gluhih in gluhoslepih« do umestitve znakovnega jezika v ustavo.

Tovrstna ustavna pravica omogoča podlage za reševanje izzivov oseb z gluhoto in gluhoslepoto pri reševanju vsakodnevne socialne problematike, od področja izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja, kakovostnega staranja do življenja in dela. Predvsem v obdobju od leta 2017 do 2018 so potekale številne neformalne aktivnosti s političnimi in strokovnimi odločevalci o tej ustavni pobudi, dokler ni dosegla najvišje točke neformalnega konsenza, ko je Matjaž Juhart s sodelavci pripravil pisno pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je bila dne 7. 11. 2018 naslovljena na Vlado Republike Slovenije ter na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Pobude so bile naslovljene tudi na Državni zbor Republike Slovenije, Državni svet Republike Slovenije in Urad predsednika Republike Slovenije. Triletno delo na tem področju je zahtevalo veliko sestankov, strokovnih in političnih pogovorov, da je Državni zbor Republike Slovenije v Uradnem listu Republike Slovenije objavil Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije (UZ62a). Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, Predsednik Ustavne komisije Državnega zbora Republike Slovenije ter Predsednik Republike Slovenije so ob tej priložnosti pisno izrazili čestitke in zahvalo

Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije ter s tem tudi vsem sodelujočim in sekretarju Matjažu Juhartu, ki je celotno zadevo strokovno vodil, »za pomembno vlogo pri vpisu znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije ter za njegovo vsestransko pomoč ljudem z okvaro sluha pri vključevanju v družbo«.

Delo na ustavni spremembi ni muha enodnevnica, temveč je nadaljevanje strokovnega dela Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in vodje strokovne službe Matjaža Juharta, ki je z velikim osebnim angažmajem spremljal sprejetje sklepa Vlade Republike Slovenije o razglasitvi dneva slovenskega znakovnega jezika ter sklepa Ministrstva za kulturo o vpisu slovenskega znakovnega jezika v register nesnovne dediščine.

Pomemben prispevek strokovni odličnosti Matjaža Juharta je prepoznala tudi Socialna zbornica Slovenije, ki je na podlagi javnega povabila in sklepa svojih organov sprejela sklep, da se mu za preteklo dveletno obdobje zaradi vidnih dosežkov posameznika, delujočega na področju socialnega varstva, podeli znak strokovne odličnosti Socialne zbornice Slovenije.

Predlagatelj podelitve nagrade za izstopajoče kakovostno in strokovno delo v zadnjih petih letih Matjažu Juhartu je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Predlog sta podprla Socialna zbornica Slovenije in Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije. ●

INVALIDNINA 2021

NOVE PRAVICE NA PODROČJU PRIZNANJA INVALIDNINE ZA TELESNO OKVARO, KI JE POSLEDICA BOLEZNI IN POŠKODBE ZUNAJ DELA

Vir: ZPIZ in dgnl.si

S 7. avgustom 2021 je pričel veljati Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ – 2J), na podlagi katerega je možno znova pridobiti pravico do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni in poškodbe zunaj dela, na primer nastale trajne poškodbe in invalidnosti v času dopusta.

V skladu s prejšnjim zakonom je bilo pravico možno pridobiti le za telesno okvaro, ki je nastala zaradi poškodbe pri delu, na primer, če je skladiščnega delavca med zlaganjem blaga na police povozil viličar in je le-ta utrpel trajno poškodbo nog, ali kot poklicna bolezen, na primer oglušelost ali naglušnost zaradi dela v hrupnem okolju (s tiskarskimi in proizvodnimi stroji itd.).

Za priznanje invalidnine je potrebno oddati vlogo na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ-u); vlogo morajo oddati zavarovanci sami.

Kako do vloge:

- vlogo najdete na spletni strani www.zpiz.si ali jo dobite osebno na ZPIZ-u,
- dostop do spletnega obrazca:
  - vtipkate www.zpiz.si,
  - v desnem zgornjem kotu izberete rubriko **Obrazci**,

- pomaknete se na dno strani, kjer izberete rubriko **Vsi obrazci (PDF oblika)**,
- pomaknete se na sredino strani in v rubriki **Invalidsko zavarovanje** med **Obrazci za uvedbo postopka** izberete rubriko **Zahteva za priznanje pravice do invalidnine, dodatka za pomoč in postrežbo, prištete dobe (obr. ZPIZ10340-1/1)**,
- vlogo shranite na računalnik in jo izpolnite.

Zahtevke za invalidnino se lahko vložijo tudi brez fizične vloge in brez digitalnega podpisa na **eVloge za VSE** v rubriki **Invalidsko zavarovanje**. Če vlogo za upravičenca vloga sorodnik ali druga oseba, ji mora priložiti pooblastilo ali odločbo centra za socialno delo o skrbništvu.

Za pridobitev invalidnine je potrebno izpolnjevati naslednje pogoje:

- da gre za določeno vrsto in stopnjo telesne okvare, ki je navedena v Seznamu telesnih okvar (Uradni list RS, št. 163, z dne 15. 10. 2021):
  - da je okvara nastala med zavarovanjem, na primer v času, ko je imela oseba z delodajalcem sklenjeno pogodbo o delovnem razmerju (povedano po domače: ko je bila uradno zaposlena),
  - izjemoma, ko je oseba že imela telesno okvaro pred zaposlitvijo in se je bolezen v obdobju med zaposlitvijo dodatno poslabšala. V tem primeru zavarovancu pripada invalidnina za telesno okvaro samo za del, ki predstavlja poslabšanje, na primer oseba je imela pred zaposlitvijo 30-odstotno izgubo sluha na levem ušesu, v času zaposlitve pa se ji je sluh na tem ušesu poslabšal za 100 odstotkov (oseba je oglušela). Invalidnina se bo obračunala na podlagi razlike v poslabšanju sluha $100\% - 30\% = 70\%$ -odstotno poslabšanje. To je tudi osnova za izračun invalidnine,

Varuh človekovih pravic Peter Svetina;
foto: Urad varuha človekovih pravic

- druga izjema je v primeru poškodbe organa pred zaposlitvijo, v času delovnega razmerja pa pride še do poškodbe drugega parnega organa. V tem primeru oseba pridobi invalidnino za okvaro obeh organov, na primer pred zaposlitvijo je bila oseba gluha na eno uho, med zaposlitvijo je prišlo še do okvare drugega ušesa, posledica pa je obojestranska popolna oglušelost. V tem primeru bo invalidnina izračunana na podlagi obeh okvarjenih organov.

Oseba prejme invalidnino kljub ostalim že prizanim pravicam, kot so nadomestilo za invalidnost, komunikacijski dodatek, dodatek za pomoč in postrežbo, pokojnina itd. Te pravice se ne izključujejo, osebi pripada izplačilo vseh zgoraj naštetih priznanih pravic.

Primer: oseba, ki na mesec prejme 300 evrov nadomestila za invalidnost in 150 evrov komunikacijskega dodatka, lahko na podlagi priznane telesne okvare prejme še invalidnino v višini od 29,80 do 102,17 evra na mesec. Višina invalidnine je odvisna od stopnje telesne okvare in od tega, ali je poškodba nastala pri delu ali izven dela. V primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni je izplačilo invalidnine višje.

Priloge, ki jih je potrebno priložiti vlogi za invalidnino:

- medicinska dokumentacija, ki izkazuje obstoj telesne okvare, na primer naglušnosti in gluhoti,
- kopijo medicinske dokumentacije mora z žigom in podpisom potrditi osebni ali drugi zdravnik,
- če je oseba v obdobju od 1. 1. 2013 do 6. 8. 2021 že vložila tovrstni zahtevek in je bila ugotovljena telesna okvara ter nima novih izvidov, je dovolj samo poslana vloga.

Invalidnina se ne prizna in njeno izplačilo ni možno v primeru, ko je poškodba oziroma telesna okvara nastala pred vključitvijo v zavarovanje (v času, ko je bila oseba brezposelna).

Primeri invalidnine za telesno okvaro na podlagi ugotovljene izgube sluha v odstotkih

Invalidnina za telesno okvaro na podlagi izgube sluha znaša:

- 40 % ob skupni izgubi sluha od 60 % do 70 % po Fowler Sabinu,
- 50 % ob skupni izgubi sluha nad 70 % do 80 % po Fowler Sabinu,
- 60 % ob skupni izgubi sluha nad 80 % do 90 % po Fowler Sabinu,
- 70 % ob obojestranski hujši okvari sluha nad 90 % po Fowler Sabinu,
- 80 % ob popolni izgubi sluha na obeh ušesih; za popolno izgubo sluha šteje izguba sluha nad 95 % po Fowler Sabinu.

Priznanje in izplačilo invalidnine

Če boste vlogo za invalidnino na podlagi telesne okvare vložili do 31. 1. 2022, vam bodo invalidnino priznali in izplačali od 7. 8. 2021 naprej, če je telesna okvara na ta dan že obstajala. Če boste vlogo vložili kasneje, se plačilo invalidnine izplača maksimalno od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi vloge in za šest mesecev nazaj, če je telesna okvara takrat že obstajala. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

NOVI SEZNAM TELESNIH OKVAR

Anton Petrič

Foto: Žurnal 24

Minister za zdravje ter minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sta sprejela Odredbo o določitvi vrst in stopenj telesnih okvar, ki v prilogi vsebuje tudi novi seznam telesnih okvar. Odredba je bila sprejeta 5. oktobra 2021, v Uradnem listu RS je bila objavljena 15. oktobra 2021, veljati pa je začela 30. oktobra 2021.

Tako kot pri Zakonu o dolgotrajni oskrbi je minister za zdravje pri Odredbi o določitvi vrst in stopenj telesnih okvar sodeloval z ministrom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ministra sta odredbo podpisala z zavedanjem, da je treba vse napore usmeriti v obvarovanje najbolj ranljivih, med

katere sodijo tudi poškodovani in oboleli, ki čakajo na pravice, ki jim pripadajo iz naslova invalidnosti.

Odredba o določitvi vrst in stopenj telesnih okvar opredeljuje vrste in stopnje telesnih okvar, ki pomenijo izgubo, bistveno poškodovanost ali znatno onesposobljenost posameznih organov ali delov telesa najmanj za 30 odstotkov.

Seznam telesnih okvar je podlaga za odločanje v postopku glede pravice do invalidnine. V postopku, ki sledi vloženi zahtevi za priznanje pravice do invalidnine, invalidska komisija pripravi izvedensko mnenje o obstoju ter vrsti oziroma stopnji telesne okvare. Pri tem uporablja predpis o vrsti in stopnji telesnih okvar. Na podlagi izvedenskega mnenja invalidske komisije Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje odloči o pravici.

Spremembo in posodobitev več deset let starega seznama telesnih okvar je pripravila strokovna skupina, ki sta jo imenovala minister za zdravje ter minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Sprejeti seznam nadomešča do sedaj uporabljeni samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar iz leta 1983, ki je bil zadnjič dopolnjen in spremenjen leta 1989.

Odredba s prilogi je dostopna na spletni strani <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-3258/odredba-o-dolocitvi-vrst-in-stopenj-tesnih-okvar>. ●

DAN SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

mag. Tina Grošelj

Dan slovenskega znakovnega jezika, ki je na pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije od junija letos vpisan v slovensko ustavo, obeležujemo 14. novembra. S tem je priznan kot samostojni in avtohtoni jezik Slovenije.

Da bi poudarila pomen nadaljnjega razvoja slovenskega znakovnega jezika, ki trenutno obsega le okrog 21 tisoč kretenj, in zagotavljanje dostopnosti v vseh sferah življenja, predvsem v izobraževanju, je zveza ob dnevu slovenskega znakovnega jezika ustva-

nila dokumentarni film z naslovom 62.a. V njem skozi pretresljive osebne izpovedi odstira, kako je prepoved rabe maternega jezika v izobraževanju usodno zaznamovala gluho jezikovno manjšino.

Prav tako bodo na oder postavili stand up komedijo Decibel-ga, v kateri nastopajo tudi gluhi igralci, ter predvajali glasbeni videospot Verjemi vase, ki je v celoti dostopen ljudem z izgubo sluha.

Osrednje sporočilo zveze je, da si želijo vključujoče družbe oziroma dostopnost na vseh področjih

Videospot Verjemi vase; foto: Spletna TV

življenja. Zaradi trenutnih zdravstvenih razmer bodo dokumentarni film in stand up komedijo premierno prikazali predvidoma decembra.

Glasbeni videospot, dostopen gluhih

Videospot pesmi Verjemi vase raperja Ževže je predstavljen tudi v znakovnem jeziku in povsem dostopen ljudem z izgubo sluha. Pesem izpričuje avtorjev pozitiven pogled na življenje: »Moraš sebe znat' videt', da si drugim za zgled. Preden sebe predstaviš, moraš sebe spoznat'.«

Matevž Andročec - Ževža je ljubljanski raper, ki se je s pesmijo Ne me učit na glasbeni sceni prvič pojavil leta 2009. Glasba je njegov motor, ki ga poganja naprej k ustvarjanju novih rim. Rapanje je zanj svet, v katerem ne čuti svojih omejitev, ki so posledica pre zgodnjega rojstva, saj je pri ustvarjanju pesmi svoboden. Avtorsko pesem Verjemi vase je pred leti premierno predstavil v polfinalni oddaji bitke talentov, priložnost za videospot pa se je pojavila junija letos, ko je kot tonski mojster sodeloval pri nastajanju dokumentarnega filma 62.a.

»Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije smo želeli proslaviti znakovni jezik in jezik gluhoslepih v slovenski ustavi, tudi tako da uporabnike spodbudimo, naj verjamejo vase in naj jim ta zgodovinska zmaga omogoči uresničitev vseh potencialov. Tako se je rodilo sodelovanje. Ževža je imel fantastičen komad, mi pa željo, da naredimo dostopno tudi glasbo,« je povedala urednica Spletne TV za gluhe in naglušne ter producentka videospota Verjemi vase Tina Grošelj.

Pesem govori o ljudeh, ki ne vidijo ali ne slišijo. Njeno sporočilo, da se moramo ne glede na naše hibe in nesreče, ki jih doživimo, sprejeti take, kot smo, se imeti radi in poskušati najti pozitivne stvari v življenju, pa se povsem ujema s konceptom zgodovinskega dosežka za gluhe, naglušne in gluhoslepe – vpisom znakovnega jezika v slovensko ustavo. Kot pravi Ževža, je govor ključ do sporazumevanja z ljudmi, medtem ko so oči za to, da z njimi vidimo lepe stvari.

Matevž Andročec - Ževža s tolmačkami Valerijo Škof, Vanesso Buljubašič in Karin Brumen; foto: Brigita Stariha

Dokumentarni film ter prva predstava z gluhih in slišječimi komiki

V dokumentarnem filmu 62.a avtorja Tina Grošelj in Marko Kumer Murč razkrivata, kakšna je bila usoda znakovnega jezika od prepovedi njegove uporabe leta 1880 do sprejetja Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika leta 2002 in vse do vpisa v ustavo junija letos. Prav od tod tudi naslov filma, saj 62.a člen Ustave Republike Slovenije opredeljuje svobodno uporabo in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Film odstira pogled na pretresljive usode gluhih, ki so zaradi prepovedi uporabe znakovnega jezika utrpeli hude in nepopravljive posledice. Prepoved so konec devetnajstega stoletja uveljavili slišječji strokovnjaki, prepričani, da je za gluhe bolje, da se učijo govora in poslušanja. Za gluho manjšino pa je to pomenilo izvajanje jezikovnega genocida, zaradi katerega bi lahko dokončno izumrl jezik, v katerem se pri nas še vedno sporazumeva okoli 1500 ljudi. Vendar so gluhi kljub prepovedi negovali svojo kulturno in jezikovno identiteto ter sami razvijali slovenski znakovni jezik. Film 62.a prikazuje verjetno eno najdaljših in najbolj pomembnih priza-

Scenaristka Tina Grošelj in režiser Marko Kumer Murč; foto: Primož Korošec

Nastopajoči v predstavi; foto: Matej Pušnik

devanj gluhih, prizadevanje za vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo, s čimer so si končno izborili in zagotovili pravico do uporabe lastnega maternega jezika in enake možnosti v širši družbi.

V stand up komediji Decibel-ga so prvič pri nas na odru združili moči gluhi in slišiči komiki. V predstavi nastopajo Andrej Težak Tešky, Matej Pušnik, Anton Pevc ter gluhi igralci Sašo Letonja, Jelena Bolšedonova, Valerija Škof in Nejc Drekonja. Da bo predstava dostopna vsem, se bo igralcem pridružila tudi tolmačka Karin Brumen. Komedija, ki je namenjena gluhih in slišičim gledalcem, prikazuje situacije, s katerimi se gluhi soočajo v vsakdanjem življenju, predvidoma pa si jo bomo lahko ogledali 21. decembra.

Slovenija med petimi državami Evropske unije, ki imajo pravico do nacionalnega znakovnega jezika vpisano v ustavo

Okoli 70 milijonov gluhih po vsem svetu se sporazumeva v znakovnem jeziku. Ta ni enoten, kot številni zmotno mislijo, temveč obstajajo nacionalni znakovni jeziki. Sedemindvajset držav članic Evropske unije, med njimi tudi Slovenija, je znakovni jezik že priznalo kot uradni jezik gluhe manjšine in ga statusno izenačilo z govornimi jeziki. Le peterica med njimi, v katero sodi tudi Slovenija, pa ima pravico do znakovnega jezika vpisano v ustavo.

Enaindvajset tisoč kretenj je premalo za vključenost gluhih v vse sfere družbe

V Sloveniji živi okoli 150 tisoč ljudi z izgubo sluha, od tega se jih v slovenskem znakovnem jeziku spora-

Tina Grošelj, Anton Petrič, Marija Möderndorfer, Mladen Veršič, Valerija Škof in Matjaž Juhart; foto: Spletna TV

zumeva približno 1500. Na voljo imajo dobrih 21 tisoč kretenj, kar pa je občutno premalo za potrebe gluhih, ki danes vstopajo v različne oblike družbenega življenja, kot so fakultete, sodišča idr. Za razvoj slovenskega znakovnega jezika od leta 1979 skrbi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Od ustavne dopolnitve bo razvoj financirala država, kot to predvideva 62.a člen ustave.

Še posebej ranljivih je okoli 150 gluhih starostnikov, ki bivajo v domovih za starejše občane. Komunikacijska ovira je vzrok za veliko osamljenost, saj se ne morejo vključevati v redne aktivnosti doma in razvijati medsebojnih odnosov s sostanovalci. Zaradi osamljenosti in izoliranosti začnejo prej slabeti, tako umsko kot duševno, kar lahko vodi v hitrejšo smrt. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije si zato prizadevajo za ureditev bivalnih enot oziroma oddelkov v domovih za starejše po vzoru severnih držav, v katerih gluhi bivajo skupaj.

Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije: »Letošnji dan slovenskega znakovnega jezika je zgodovinski, saj ga obeležujemo z vpisom znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije z novim 62.a členom. V vsej zgodovini spreminjanja ustave v samostojni

Marija Möderndorfer, Frida Planinc in Bogdan Kuhar; foto: Spletna TV

Matjaž Juhart; foto: Spletna TV

Jani Möderndorfer in ganjena Marija Möderndorfer v državnem zboru po vpisu slovenskega znakovnega jezika v ustavo; foto: Spletna TV

Sloveniji je to prva sprememba na predlog vlade s soglasnim sprejemom v državnem zboru. Dan znakovnega jezika je priložnost, da opozorimo na številne pomanjkljivosti na področju izobraževanja gluhih. Letos so namreč štirje gluhi dijaki v rednih šolah ostali brez tolmača. To je nedopustno, zato pozivam resorno ministrstvo k takojšnji rešitvi. To, kar je za učenca na vozičku dvigalo ali prilagojeno stranišče, je za gluhega otroka tolmač v razredu. V vsej naši zgodovini smo bili gluhi potisnjeni na rob družbe. Izobčeni in pogosto ponižani. Čas je, da odpremo vrata v nov svet. V svet, v katerem bodo tudi nam zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine.«

Matjaž Juhart, sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije: »Za Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije je novi 62.a člen v Ustavi Republike Slovenije šele začetek novega poglavja v zgodovini skupnosti gluhih. Letos je bil poleg ustavnega zakona sprejet tudi Nacionalni program za jezikovno politiko. Pričakujemo, da bo država na podlagi obeh strateških dokumentov poskrbela za sistemski razvoj znakovnega jezika. Razviti je treba večjo bazo kretenj, uvesti predmet znakovni jezik v šolah, kjer se šolajo gluhi, raziskati slovnične značilnosti jezika ter ga implementirati na vseh ravneh življenja gluhih. Zveza

je doslej razvila 21 tisoč kretenj, kar je pomemben dosežek. Vendar je teh kretenj premalo, saj vemo, da s toliko besedami operirajo slišči osnovnošolci. Zaradi slabe razvitosti jezika in nedostopnega izobraževanja je izobrazbena struktura gluhih najslabša med invalidi. Nujen je tudi nadaljnji strokovni razvoj tolmačev in učiteljev znakovnega jezika. Za zdaj ni študijskega programa, ki bi to omogočal, kar si želimo uresničiti v prihodnje. Od ustavne dopolnitve si največ obetamo na področju dostopnosti. Želimo popolno sočasno podnaslavljanje televizijskih programov in gledaliških predstav oziroma s pomočjo tehnologije povsod, kjer se pojavijo osebe z izgubo sluha.«

Znakovni jezik je materni jezik gluhih

Izobraževanje gluhih s kretnjami je v 18. stoletju prvi začel francoski duhovnik Charles Michael de l'Épée, zato ga svetovna skupnost gluhih imenuje »oče gluhih«. V revnem pariškem predmestju je srečal gluhi dvojčici, ki sta se sporazumevali s kretnjami. To ga je tako pritegnilo, da je k sebi sprejel prve gluhe učence. Kretnje za poučevanje je razvijal sproti. Ker je bilo takrat v Franciji veliko družin, ki so si želele, da bi se njihovi otroci izobraževali, je leta 1770 ustanovil prvi zavod za gluhe. ●

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletne TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

PRAVICE OTROK NISO DOVOLJ ZAŠČITENE

Vir: izjava varuha človekovih pravic

Ob tednu otroka, ki ga organizira Zveza prijateljev mladine Slovenije, je varuh človekovih pravic poudaril, da je vsem otrokom pomembno zagotavljati enake možnosti in enake pravice. Že pred izbruhom novega koronavirusa je več tisoč otrok v Sloveniji živelo pod pragom revščine, zdaj pa je takih otrok še več, kar je zelo zaskrbljujoče. Vsi otroci tudi nimajo možnosti živeti v družini, kjer bi se počutili varno in sprejeto. Varuh je opozoril, da je država dolžna skrbeti za dobrobit otrok, vendar v praksi še vedno nismo storili vsega za pravo zaščito otrokovih pravic.

»Ugotavljamo, da različne institucije ne pretehtajo dovolj njihovih mnenj, želja in interesov ter na nezadostni podlagi odločajo o njihovih koristih. Še vedno pre pogosto tudi opažamo, da so otroci v postopkih, v katerih so udeleženi, obravnavani kot objekti odločanja in ne kot subjekti pravic,« je povedal namestnik varuha dr. Jože Ruparčič, ki skrbi za uresničevanje otrokovih pravic.

Na pristojne je zato apeliral, da v postopkih pridobijo mnenje otroka ter ga tudi upoštevajo v skladu z njegovo starostjo, zrelostjo in na način, da bodo zagotovljene njegove največje koristi. »Ob tem opozarjam, da se morajo ti občutljivi postopki izvajati v realnem času in z največjo mero občutljivosti do ude-

leženih otrok, ki jih ravnanja pristojnih ne smejo še dodatno travmatizirati. Otroci so ponavadi že med postopki in do odločitve podvrženi stresni situaciji,« je dodal Ruparčič.

Varuh človekovih pravic veliko pozornosti namenja prav varovanju in ozaveščanju o otrokovih pravicah. S projektom Če vidiš krivice, uporabi pravice, otroke in mlade vabi k dejavnemu uresničevanju njihovih pravic. »Če ste se znašli v težavah ali v stiski, nas pokličite na brezplačno številko 080 36 86 ali nam pišite na elektronski naslov otroci@varuh-rs.si. Vašo zasebnost bomo varovali tudi po končanem postopku in nikogar ne bomo obvestili, da ste se obrnili na nas,« je otrokom sporočil namestnik varuha človekovih pravic. ●

PREDSTAVITEV NA DNEVIH KAKOVOSTI ZDRAVSTVENEGA DOMA LJUBLJANA

Maša Bastarda

Konec oktobra smo se udeležili dnevov kakovosti v Zdravstvenem domu Ljubljana pod okriljem SIM centra, namenjenih strokovnim delavcem ljubljanskih zdravstvenih domov. Predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Anton Petrič je udeležencem predstavil problematiko na področju obravnave oseb z izgubo sluha v zdravstvu. Največja težava je v komunikaciji, kadar gluha oseba obišče zdravnika brez tolmača. Težava je tudi v pisnem sporazumevanju,

saj gluhi pogosto ne razumejo napisanega, tako na napotnicah in izvidih kot v navodilih.

Imeli smo tudi stojnico, na kateri sva s kolegico Cirilo Špoljar Muratović zdravstvenim delavcem pojasnili, kakšna je ustrezna komunikacija z osebami z izgubo sluha, kakšne so njihove pravice in tehnične prilagoditve zanje ter odgovarjali na vprašanja.

Dogovorili smo se, da bomo v prihodnjem letu zdravstvenim domovom podrobno predstavili problematiko gluhih in naglušnih pri sporazumevanju z zdravstvenimi delavci, kar bo pripomoglo k ozave-

Anton Petrič predstavlja izkušnje oseb z izgubo sluha v zdravstvenem sistemu

ščanju in lažjemu razumevanju, saj kimanje ne pomeni vedno, da je vse razumljivo.

Usposabljanja v SIM centru so namenjena vsem zainteresiranim, tako strokovnemu kadru v zdravstvu (timom urgence, splošne medicine in zobozdravstva, reševalcem, patronažnim medicinskim sestram, medicinskim sestram iz domskega varstva, farmaceutom, študentom medicine ter študentom in dijakom zdravstvene nege) kot laični javnosti (gasilcem, pripadnikom civilne zaščite, strokovnim delavcem v vrtcih in šolah, policistom, mestnim redarjem, zaposlenim v podjetjih in drugim).

Obravnava kriznih situacij v zdravstvu je za ves tim stresna izkušnja, saj se z njimi ne srečujejo vsakodnevno. Ker je delež takih situacij majhen, je pomembno, da se zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci usposabljaajo skupaj, saj s tem pridobijo zupanje v svoje znanje in sposobnosti ter tako zmanjšajo stres, ki nastane ob nudenju pomoči. Z interdisciplinarnim izobraževanjem se dodatno zmanjšuje nastanek napak v klinični praksi. ●

Cirila in Maša predstavljata publikacijo ZDGNS

PREVOZI UPORABNIKOV

✉ Boris Horvat Tihi

V navodilih Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij za uporabo meril pri ocenjevanju finančno ovrednotenih programov invalidskih organizacij za senzorne invalide so pod točko 2. v klasifikaciji navedeni prevozi uporabnikov, kar naše društvo

praktično izvaja že vrsto let, zato bi rad z bralci delil izkušnjo o tem.

Starejša gluha gospa z Gorenjske je bila naročena na CT-slikanje v bolnišnici Trbovlje in ker je z javnim prevozom do tja težko priti, smo ji v društvu omogočili prevoz in spremstvo. Običajna jutranja gneča je botrovala manjši zamudi, dodatno zamudo pa sta povzročili dolga vrsta in koronaprocedura na vstopni točki v bolnišnico, ki je za osebe z izgubo sluha zelo problematična, tudi zaradi uporabe zaščitnih mask in dodatnih preventivnih ukrepov ter preverjanja obsežne dokumentacije o izpolnjevanju pogojev PCT. Posledica tega je bila zamuda na pregled in očitki, da je s tem osebju in pacientom povzročila dodatne težave.

Poskušal sem vljudno pojasniti, da sta vzrok za zamudo višja sila in birokracija, ter prosil za razumevanje. Prvotni odzivi niso bili najbolj prijazni in razumevajoči, slaba volja se je še stopnjevala, zlasti ko sva si med komunikacijo snela maski, da sva se lahko razumela, med tem pa naju je osebje stalno opominja-

Komunikacija z masko je nemogoča; foto: redtea.com

Tudi v Kranju imajo organizirane brezplačne prevoze za invalide; foto: arhiv MOK

lo, da si ju morava nadeti. Ko sem medicinski sestri razložil, da sva oba osebi z izgubo sluha in da nama mora biti v skladu z zakonodajo povsod omogočena komunikacija brez maske, so se tako bolnišnično osebje kot čakajoči pacienti pozitivno odzvali.

Ko je bila gluha gospa povabljena na rentgensko slikanje, so me prijazno povabili, naj ji pomagam pri

sporazumevanju. Pohvale vreden je bil tudi strokovni pristop glavnega izvajalca pregleda in medicinskega strokovnjaka po imenu Matic, ki se je zelo potrudil, da ga je gospa z mojo pomočjo razumela, bila pod manjšim stresom in bolj pomirjena, zato je bil pregled hitreje opravljen. Povedal mi je, da iz osebnih izkušenj dobro pozna naše komunikacijske ovire ter da vztrajno prepričuje bolnišnično osebje, naj bodo razumevajoči do oseb z izgubo sluha in se naučijo osnovnih kretenj znakovnega jezika.

Zahvalila sva se mu za prijaznost in za razumevanje ter se s kretajo »srečno«, ki ima v rudarskih revirjih poseben pomen, poslovila v znakovnem jeziku.

Čeprav se je dan zaradi gneče in dolgih postopkov začel živčno, je bil njegov zaključek pozitiven in navdihujoč, tako za našo skupnost kot zame osebno, saj v teh čudnih časih človek nikoli ne ve, kje bo naletel na razumevajočo osebo, ki mu bo s prijaznostjo poplepšala dan.

Matic, hvala! ●

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

Društvo gluhih in naglušnih **Podravja Maribor**

Pomoč invalidom sluha na domu

📷 Vitomir Sankovič 📁 arhiv DGN Podravja Maribor

Pomoč in druženje pri Aleški Lešnik

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor že od leta 2000 izvaja posebni socialni program in storitve pomoči na domu za gluhe, naglušne in gluhoslepe. Številni člani imajo urejene bivalne in druge pogoje za življenje, vendar se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne morejo oskrbovati sami, zaradi izgube sluha in komunikacijske ovire pa jim druge institucije ne morejo ali ne znajo pomagati. Večinoma potrebujejo pomoč pri opravljanju lažjih gospodinjskih del in pri vzpostavljanju socialnih stikov, spremstvo v trgovino in po opravkih, družbo in pogovor v njim razumljivem znakovnem jeziku ter stik z zunanjim svetom.

Upravičenci pomoči na domu so osebe z izgubo sluha, člani društva, ki za samostojno, kakovostno in dostojno življenje potrebujejo organizirano neposredno pomoč na domu. Ta vsebuje pomoč pri lažjih gospodinjskih opravilih, prinašanje obroka hrane, prinašanje potrebščin iz trgovine in zdravil, pripravo enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov, spremstvo pri vsakdanjih aktivnostih, spremstvo k zdravniku in po opravkih, družabništvo ter pomoč pri vzpostavljanju socialnih stikov in usposabljanju za lažje vključevanje v družabno življenje.

V program javnih del z nazivom pomoč invalidom sluha in spremstvo sem vključen od letos. Pomagam gluhim, naglušnim in gluhoslepim članom društva ter jim omogočam popestritev in izboljšanje kakovosti življenja v njihovem domačem okolju. S tem po-

magam preprečevati njihovo socialno izoliranost ter izključenost iz družbe zaradi izgube sluha in komunikacijske oviranosti. V društvu sem se vključil v tečaj učenja slovenskega znakovnega jezika, saj se z osebami z izgubo sluha na ta način lažje pogovarjamo in razumemo med seboj. Delo je pestro in zanimivo ter ga z veseljem opravljam.

Mnenja uporabnic pomoči na domu

Aleška Lešnik: »Pred tremi leti sem se vnovič včlanila v društvo, za katerega sem izvedela, da mi lahko pomaga pri mojih težavah. Poleg gluhotе imam precej zdravstvenih težav, ki mi onemogočajo normalno življenje. Živim s sestro, s katero obe potrebujeva pomoč. Vesela sem, da imam lahko stike še s kom drugim, ter društvu in sodelavcu v programu javnih del hvaležna, da mi nudita pomoč in možnost ohranjanja stikov. Rada se pogovarjam in zanima me veliko stvari. Zelo rada prebiram glasilo Naš glas, ki ga prejmem po pošti, saj iz njega izvem o številnih aktivnostih, ki jih društvo izvaja. Hvaležna sem društvu in vsem, ki delajo v naše dobro.«

Kristina Bukovec: »Imam polžev vsadek in sem v društvo včlanjena štiri leta. Na začetku sem v društvo prihajala s pomočjo prostovoljca Seada, ki je poskrbel za društveni prevoz. Med epidemijo novega koronavirusa, ukrepi za njegovo zaježitev ter med zaprtjem družbe pa sem zelo pogrešala druženje. Društvo mi

Pomoč pri Kristini Bukovec

Ivica Burggraf

omogoča pomoč pri druženju in lažjih gospodinjskih opravilih. Z mozem živim na deželi, kjer je lepo, vendar pogrešam družbo. Rada berem časopise, tudi društveno glasilo Naš glas, v katerem izvem marsikaj zanimivega, ter brskam po spletu. Zelo sem hvaležna, da k meni redno tedensko prihajajo osebe iz društva, mi pomagajo, delajo družbo in se pogovarjajo z mano. Z njihovim delom in prijaznostjo sem zelo zadovoljna.«

Ivica Burggraf: »Članica društva sem že mnogo let. Ko sem bila mlajša, sem zelo rada hodila v društvo in se družila s člani, s prostovoljci in z zaposlenimi. Aktivna sem bila na mnogih področjih, rada sem pisala zgodbe in članke za društveno glasilo Naš glas in sodelovala v kulturni skupini Tihi svet. Kljub temu da so leta prinesla svoje, sem še vedno v stiku z gluhi in naglušnimi prijatelji, saj prostovoljec Sead z avtomobilom vsako sredo pride pome in me odpelje v društvo. Zelo rada sem v njihovi družbi. Imamo se lepo, veliko se pogovarjamo, poslušamo predavanja, sodelujemo v kvizih, hodimo na izlete ter skupaj telovadimo. Društvo nam v okviru programa javnih del

nudi tudi pomoč na domu. V program sem vključena že več kot štirinajst let in vsi, ki so ali še vedno prihajajo k meni, so mi v pomoč in zelo prijazni. Vse imam rada. Društvu, ki je moj drugi dom, želim vse dobro.«

Pomoč pri Alojziji Virc

Alojzija Virc: »V program pomoči na domu sem vključena že dvanajsto leto. Živim sama, občasno me obišče sin in kaj postori pri hiši. Zaradi bolezni potrebujem pomoč druge osebe. V društvu so mi v veliko pomoč. Pomagajo mi pri marsikateri težavi, ki je sama ne bi mogla rešiti. Vsak teden me obišče sodelavec iz društva, ki mi pomaga pri različnih opravilih, se z mano pogovarja in me zapelje k zdravniku ali v trgovino. Za to sem mu zelo hvaležna. Rada ohranjam stike z društvom in redno prebiram društveno glasilo Naš glas, iz katerega izvem veliko novega. Pred leti, ko sem še sama hodila v društvo, sem se rada udeleževala različnih aktivnosti. Srečna sem, da so v društvu ljudje, ki radi pomagajo in nikoli ne pozabijo na osebe, ki potrebujejo pomoč. Naj še dolgo dobro delajo.« ●

Osebna asistenca

📌 Faik Shala

Sem Faik Shala, osebni asistent, zaposlen v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor.

Osebna asistenca je storitev, ki osebi s posebnimi potrebami pomaga pri vseh stvareh, ki jih sama ne more narediti. To je delo, kot vsako drugo, vendar je pri meni drugače, saj sem osebni asistent sinu, ki je

gluh. Pri nas je še težje, saj smo se v Slovenijo preselili iz druge države. Zakon o osebni asistenci za družine in osebe s posebnimi potrebami predstavlja priložnost, da postanejo enakopravne drugim državljanom, aktivni ljudje, ki želijo delati, pa lahko istočasno skrbijo za svojega otroka.

Faik in Besnik Shala med učenjem SZJ; foto: DGNP MB

Po pomoč in informacije za delo ter izvajanje osebne asistencije sem se obrnil na Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, kjer mi je sekretar Milan Kotnik predstavil osebno asistenco ter mi pomagal pri postopkih za vključitev vanjo in pri pisanju vlog za pridobitev ustreznih odločb. Ko smo s centra za socialno delo prejeli odločbo, me je poučil o nadaljnjih postopkih za vključitev sina v asistenco in o postopkih, potrebnih za mojo zaposlitev kot osebni asistent. Predstavil mi je delovne obveznosti in potek dela ter naredil načrt za izvajanje osebne asistencije. Opraviti sem moral usposabljanje za osebnega asistenta in tečaj varstva pri delu. Po uspešno opravljenih tečajih, sem se lahko zaposlil.

Sekretarju in ostalim zaposlenim v društvu, ki so mi pomagali, sem zelo hvaležen za ponujeno priložnost in možnost, da sin dobi boljše življenje. V društvu sva dobila ogromno informacij.

Da se bom z gluhim otrokom lažje sporazumeval, sem se vključil v tečaj slovenskega znakovnega jezika, ki ga plača društvo. Prav tako utrjujem znanje slovenskega jezika in tudi s tem pomagam sinu. Veliko se družimo z gluhi in naglušni člani društva ter se vključujemo v številne društvene aktivnosti. Srečni smo, da mu na ta način lahko omogočimo enakoopravno vključevanje v družbeno življenje. ●

Faik Shala; foto: DGNP MB

Paketi Rdečega križa

✉ Mira Meš Pivec

Med prevzemom paketov; foto DGNP MB

Pomoč društva v času krize, ko so posamezni člani nemočni ter potrebni pomoči in prijazne besede, je zelo pomembna. V težkih časih, s katerimi se soočamo, so pomembni tudi skrb za sočloveka, sočutje, solidarnost in sodelovanje, česar se v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor dobro zavedamo.

Stiske gluhih oseb so še posebej velike, zato v okviru posebnih socialnih programov in humanitarnih dejavnosti izvajamo programe, namenjene posameznikom z izgubo sluha, ki si ne morejo zagotoviti življenjskih sredstev iz razlogov, na katere ne morejo vplivati. V ta namen se društvo povezuje z

območno organizacijo Rdečega križa, na katero vsako leto naslovi prošnjo za pomoč v obliki prehrabnih paketov.

Program pomoči materialno ogroženim je namenjen skupini prebivalcev, ki živijo na meji revščine ali pod njo. S podporno mrežo društva želimo pomagati in vsaj nekoliko izboljšati položaj socialno ogroženih članov ter jim omogočiti dostojnejše življenje.

Tokrat nam je Rdeči križ daroval 70 prehrabnih paketov in prav toliko pralnega praška. V društvu smo s pomočjo predsednice Ernestine Savski in se-

kretarja Milana Kotnika pripravili seznam socialno ogroženih članov ter načrt za predajo paketov.

Predaja paketov je potekala pred matičnim društvom v Mariboru in pred podružnico na Ptuju. Če upravičenci niso mogli prevzeti paketa, smo organizirali dostavo na dom, za katero so poskrbeli prostovoljci in zaposleni.

V društvu skrbimo za najbolj ranljive člane, saj nam ni vseeno zanje, zato si želimo, da bi bil ne glede na socialne ali druge okoliščine vsakdo sprejet ter deležen pomoči in prijazne besede. ●

Predstavitvev društva in kulture gluhih na Art kampu Festivala Lent

✎ Mira Meš Pivec

Art kampu; foto: DGNP MB

Od 25. junija do 3. julija je v okviru Festivala Lent potekal osemdnevni Art kampu, ki v zelenem naročju Mestnega parka Maribor obiskovalce razvaja s kulturo, umetnostjo, znanostjo, športom, rekreacijo in zabavo.

Art kampu smo ljudje, ki se srečujemo v parku in soustvarjamo festival. Prav zaradi prepoznavnosti našega društva se prireditve udeležimo vsako leto in se tradicionalno predstavimo s potujočo abecedo slovenskega znakovnega jezika. S tem skrbimo za promocijo društva, gluhotte, oseb z izgubo sluha, kulture gluhih, slovenskega znakovnega jezika, mreženje in vključevanje v lokalno okolje ter obiskovalcem omogočamo svojevrsten prikaz govornice gluhih v kretanjah in možnost življenja ter doživetja življenja v svetu tišine.

Poslanstvo društva je ustvarjanje pogojev za celovito vključevanje gluhih v življenjsko in delovno okolje ter v vse oblike družbenega in kulturnega življenja

pod enakimi pogoji, kot jih ima slišča populacija, s posebnimi možnostmi in pogoji, specifičnimi za aktivno življenje na vseh področjih.

Na stojnici predstavljamo svoje delo in rezultate. Na delavnici ustvarjamo, beremo in rišemo z najmlajšimi. Delavnici se lahko pridruži kdorkoli, saj so naši prostovoljci vedno veseli, ko lahko svoje delo predstavijo drugim, starim in mladim. Hkrati mimoidočim razdeljujemo prospekte, zloženke, izvode glasila Naš glas in tiskovine z enoročno abecedo v znakovnem jeziku.

S kulturnimi in promocijskimi vsebinami, ki so jih pripravili zaposleni v društvu, smo člani in prostovoljci letos vabili v zeleno dnevno sobo pod krošnjami. Obiskovalce smo učili, kako sprejemati drug drugega, kako si med seboj pomagati, deliti veselje ter odraščati v odgovorne in sočutne osebe. Sončno in vroče vreme nas ni motilo, saj smo uživali v prijetni senci mogočnih dreves, ki rastejo v parku.

Zaposleni in prostovoljci; foto: DGNP MB

Največ je bilo otrok, ki so se z nami igrali igro v znakovnem jeziku, barvali in risali ter skozi igro spoznavali slovenski znakovni jezik in enoročno abecedo. Z osveščanjem je treba začeti pri najmlajših in sodeč po njihovem odzivu se nam vsaj v Mariboru ni treba bati pomanjkanja tolmačic in tolmačev znakovnega jezika.

Nagovarjali smo tudi odrasle. Seznanjali smo jih z aktivnostmi našega društva ter z delovanjem gluhih

in naglušnih po Sloveniji. Strinjali so se, da moramo z našim delom nadaljevati. Pri izvedbi programa so nam bili v veliko pomoč prostovoljci in zaposleni v društvu.

Veseli smo bili vsakega srečanja z obiskovalci, ki so se ustavili ob naši stojnici, sodelovanja in nepozabnih doživetij. Povabilo in sodelovanje na prireditvi pomenita priznanje tako za društvo kot za gluhe in naglušne. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Težave gluhih med epidemijo novega koronavirusa

📷 Jana Maier

Z masko na obrazu je težko komunicirati; foto: maribor24.si

Kot kaže, bodo ukrepi za preprečitev okužbe z novim koronavirusom trajali še nekaj časa. Ukrep obvezne uporabe mask gluhe postavlja v neprijeten položaj, saj ne moremo brati z ustnic, kar slišči težko razumejo.

Podajam nekaj pričevanj o neprijetnih dogodkih, ki so se zgodili gluhim zaradi obvezne uporabe mask.

»V manjši trgovini sem hotel nekaj kupiti in vprašati. Snel sem masko in prodajalko prosil, naj jo sname tudi ona, saj sem gluha in berem z ustnic. Z eno roko je držala svojo masko, z drugo pa mahala proti meni, da je nisem razumel. Želel sem ji pokazati vladni odlok in potrdilo o cepljenju, pa je kljub stekleni pregradi med nama le mahala proti meni. Oseba, ki me pozna in je bila takrat v trgovini, mi je kasneje povedala, da je prodajalka vreščala, naj si nadenem masko.«

»Sprevodniku na vlaku sem pokazala karto. Ker mi je skušal nekaj povedati, sem ga prosila, naj sname masko, saj sem gluha. Tega ni naredil, na obrazu

pa mu je bilo videti, da je jezen. Pokazala sem mu vladni odlok, ki ga je prebral, a ga očitno ni razumel, saj je pogovor nadaljeval z masko na obrazu.«

»Čakala sem pred vrati zdravstvenega doma, kjer sem imela pregled, ko se je pojavila zdravstvena delavka z masko na obrazu in nekaj govorila. Prosila sem jo, naj jo sname, saj sem gluha in berem z ustnic. Nejevoljno je zavila z očmi in s težavo odstranila masko. Kasneje sem izvedela, da je zdravnica. Ob tem sem pomislila, ali zavije z očmi, tudi kadar na pregled pride invalid na vozičku.«

»Z osebnim zdravnikom se sporazumevam sama, saj sem oglušela, ko sem že znala govoriti. Masko si vedno potegne pod brado in se pogovarja z menoj. Na pregled k specialistu me je pospremil mož, ki je počakal v čakalnici, saj sem bila prepričana, da se bom lahko brez pomoči pogovorila z njim. A zdravnik ni hotel odstraniti maske, čeprav sem ga prosila, in je nadaljeval z govorjenjem. Ker berem z ustnic, ga nisem razumela. Verjetno je mislil, da ga bom razumela, če bo govoril bolj glasno. Nemočno sem sedela v ordinaciji in šlo mi je na jok. Nato me je pospremil do čakalnice in vprašal moža, ali sem res gluha. Ko mu je potrdil, je rekel, da izvide dobim po pošti in naj jih preberem. Počutila sem se zapostavljeno.«

Gluha gospa, ki je opisala dogodek na vlaku, je na Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik poslala pritožbo, to pa je o dogodku obvestilo Slovenske železnice. Za dogodek so se opravičili in obljubili, da bodo uslužbenke obvestili o odloku.

Želim si, da bi nas slišči bolje razumeli, saj gluhi beremo z ustnic. Potrebujemo le umirjen in razločen

s komunikacijo, ker so obvezne

Izjema v vladnem ukrepu ni povsem zaživila; foto: robertgoreta.si

govor, ne glasnega. Veliko gluhih je sluh izgubilo počasi, govorijo pa še vedno razločno, a tudi oni berejo z ustnic. Razočarani smo nad zdravstvenim osebjem

in nad zaposlenimi v lekarnah, saj imamo občutek, da je vladni odlok obležal v predalu. Znanec je dejal, da bi nas slišечи težko razumeli, tudi če bi po televiziji vsak dan razlagali, zakaj gluhi želimo, da v pogovoru z nami snamejo masko.

Kljub pomoči in opozorilom društev gluhih in naglušnih, Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik nam ne preostane drugega, kot da imamo vedno s seboj vladni odlok, papir in pisalo, na katerega napišejo, kar želijo povedati.

In še nekaj bi rada razložila. Veliko ljudi nas še vedno imenuje gluhonemi, čeprav smo v resnici gluhi. Če bi bili gluhonemi, ne bi znali govoriti. ●

Jesenski pohod

Urška Jakop

V društvu smo čudovito jesensko vreme izkoristili za pohod. Izpeljali smo ga na predlog podpredsednice Milice Krašovec. Zbralo se nas je kar lepo število. Štartali smo pri ribiški koči ob jezeru, se sprehodili čez Konovo in pot zaključili pri društvu. Tam nas je pričakalo presenečenje. Milica je za nas pripravila pravo pojedino. Člani so bili navdušeni. Iskrena hvala Milici za organizacijo. ●

Valentin Laure

Sredi oktobra se je nekaj članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje na povabilo podpredsednice Milice Krašovec zbralo pred ribiško kočico ob Velenjskem jezeru, od koder smo se sprehodili po okolici Velenja. Najprej smo hodili ob jezeru, nato

Skupinska; foto: Urška Jakop

pa mimo posestva Turn. Med potjo smo se ustavili za krajši počitek, nato pa nadaljevali proti Konovemu do Šaleka. Hodili smo uro in pol, pohod pa zaključili v društvu, kjer nas je pričakala pogostitev z boranjo in osvežilno pijačo. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin **Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče**

Spanje, steber zdravja

Nevenka Hrovat

Konec oktobra nas je v društvu obiskala psihologinja Katja Hatunšek Lesjak iz Centra za krepitev zdravja Slovenske Konjice, ki je predavala o spanju.

Spanje nujno potrebujemo za nemoteno telesno in duševno delovanje. Odrasli ljudje potrebujemo od

7 do 9 ur spanja, v obdobju večjih telesnih in duševnih obremenitev, kot je trenutna epidemija, pa mu moramo nameniti posebno skrb, saj ima pomembno vlogo pri krepitevi imunske odpornosti in zmanjšanju tveganja, da zbolimo. Prav tako je spanje naš zaveznik pri premagovanju okužb, saj v primeru

Udeleženci predavanja

bolezni imunski sistem dodatno spodbuja spanje in zahteva več počitka v postelji.

NAPOTKI ZA KAKOVOSTNO SPANJE:

- vzdržujmo rutino – vsak dan zaspimo in se zbudimo ob isti uri; reden urnik budnosti in spanja nam pomaga vzpostaviti stabilno notranjo uro in ugodno vpliva na spanje,
- čez dan se čim več izpostavljam naravni svetlobi,
- čez dan ne dremajmo in ne ležimo v postelji; več kot je počitkov in daljši, kot so, težje bomo zvečer zaspali in manj kakovostno bo spanje,
- čez dan bodimo telesno aktivni; telesna vadba spodbuja kakovostno spanje in imunski sistem, znižuje stres ter vpliva na boljše razpoloženje,

- elektronske naprave (telefon, računalnik) prenehajmo uporabljati vsaj eno do dve uri pred spanjem; modra svetloba z zaslonov negativno vpliva na našo notranjo biološko uro, saj zavre sproščanje hormona melatonina, ki spodbuja spanje,
- v posteljo ne odidimo lačni; pred spanjem lahko pojemo lahek prigrizek, ne uživajmo pa mastne, pikantne in zelo sladke hrane,
- vsaj 6 ur pred spanjem se izogibajmo kofeinskim napitkom,
- ne uporabljajmo alkohola kot uspavala; čeprav ima alkohol sprostitveni učinek in olajša uspa vanje, lahko povzroči več prebujanja in plitko spanje,
- spalno okolje naj bo tiho, temno in udobno ter primerne temperature,
- v posteljo odidimo čim bolj sproščeni; zaskrbljenost in reševanje problemov lahko otežita uspa vanje in negativno vplivata na kakovost spanja,
- za večjo sproščenost si lahko pomagamo z izvajanjem sprostitvenih tehnik, tako čez dan kot zvečer,
- če po 15 ali 20 minutah ne moremo zaspali, je bolje, da vstanemo; pojdimo v drug prostor ter počnimo kaj prijetnega in sproščujočega (berimo knjigo, rešujemo križanko, izvajajmo vaje sproščanja), ko postanemo zaspani, pa se vrnimo v posteljo. ●

Razstava likovnih del v centru Noordung

📷 📸 Nevenka Hrovat

Likovna razstava gluhih in naglušnih slikarjev

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče je maja lani v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije organiziralo likovno kolonijo za gluhe in naglušne ljubitelje slikovnega izražanja.

Kolonijo je vodila vodja sekcije za kulturo v društvu Nina Jeranko, udeležili pa so se je Marko Lukan iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, Rok Juršič iz Društva oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine, Karmen Smodiš iz Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota, Salih in Zinaida Biščič iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, Tatjana Denise Tomše, Gordana Gramc, Frančiška Grešak, Hedvika Vidmar Šalomon in Nina Jeranko iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče ter Arpad Šalomon iz Društva likovnikov in fotografov Slovenske Konjice.

Likovniki so ustvarjali dva dni in se po končani koloniji zbrali v prostorih društva, kjer so predstavili umetniška dela, nato pa na kosilu prejeli zahvalo za sodelovanje.

Ker lani zaradi epidemije novega koronavirusa nismo mogli organizirati razstave, smo jo v sklopu 20. obletnice delovanja društva pripravili konec letošnjega avgusta. Na ogled je bilo 15 likovnih del z različnimi motivi na temo kulturne in naravne dediščine Slovenskih Konjic.

Razstavo, ki je trajala 2 meseca, smo postavili v centru Noordung v občini Vitanje. Noordung je center vesoljskih tehnologij Hermana Potočnika Noordunga, ki z virtualno resničnostjo obiskovalce vabi na odkrivanje vesolja, od leta 2017 pa ima status javnega zavoda, soustanovljenega s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Občine Vitanje. Ker je dobro obiskan, si je razstavo ogledalo več kot 2000 obiskovalcev, ki so bili nad njo navdušeni.

Zahvaljujemo se Hedi Vidmar Šalomon, ki nam je pomagala pri organizaciji razstave. ●

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Izlet na Goričko

📷 📷 Jelka Močnik

Člani društva pred doživlajskim parkom Vulkanija 02. 10. 2021

Naša domovina je lepa in raznolika. Na tako majhnem delčku sveta se razprostira pravo razkošje različnih geografskih območij – alpskega, kraškega, primorskega in panonskega.

Zaradi oddaljenosti se najbolj poredko odpravimo v Prekmurje, saj je razdalja za enodnevne izlete precej velika. Društvo je izlet načrtovalo že lani, a ga je preprečila epidemija novega koronavirusa. Tokrat pa nam je uspelo.

Na pot, ki nas je popeljala proti Goričkem, smo se odpravili zgodaj. Večji del poti smo prespali ali se pogovarjali. V Murski Soboti nas je pričakala vodička, ki nas je najprej popeljala na ogled doživlajškega parka Vulkanija v Gradu, kjer sta prikazani zgodovina in sestava panonskih tal. S tridimenzionalnimi očali smo

si ogledali zgodovino nastanka Zemlje po velikem puku in nastanek življenja na njej, podoživeli smo izbruh vulkana z vročo magmo, tresenje tal, pršenje vode ter razstavo kamnin in mineralov – hematita, amazonita in karneola. Lahko smo kupili spominke in nakit, izdelan iz mineralov. V kraju Grad se nahaja tudi graščina, ki je imela 365 soban in smo jo videli le med vožnjo.

V restavraciji Raj smo imeli kosilo, ki smo ga zaključili z izvrstno prekmursko gibanico.

Pot smo nadaljevali do Bukovniškega jezera, ki ima obliko črke y. Jezerska voda vsebuje veliko mulja in ni primerna za kopanje, okoli jezera pa je veliko sprehajalnih poti in energijskih točk. Ogledali smo si kapelico sv. Vida in prisluhnili zgodbi o njenem na-

Prikaz vulkanskega izbruha

02. 10. 2021

stanku, za ogled Plečnikove cerkve v Bogojini, imenovane bela golobica, pa nismo imeli časa.

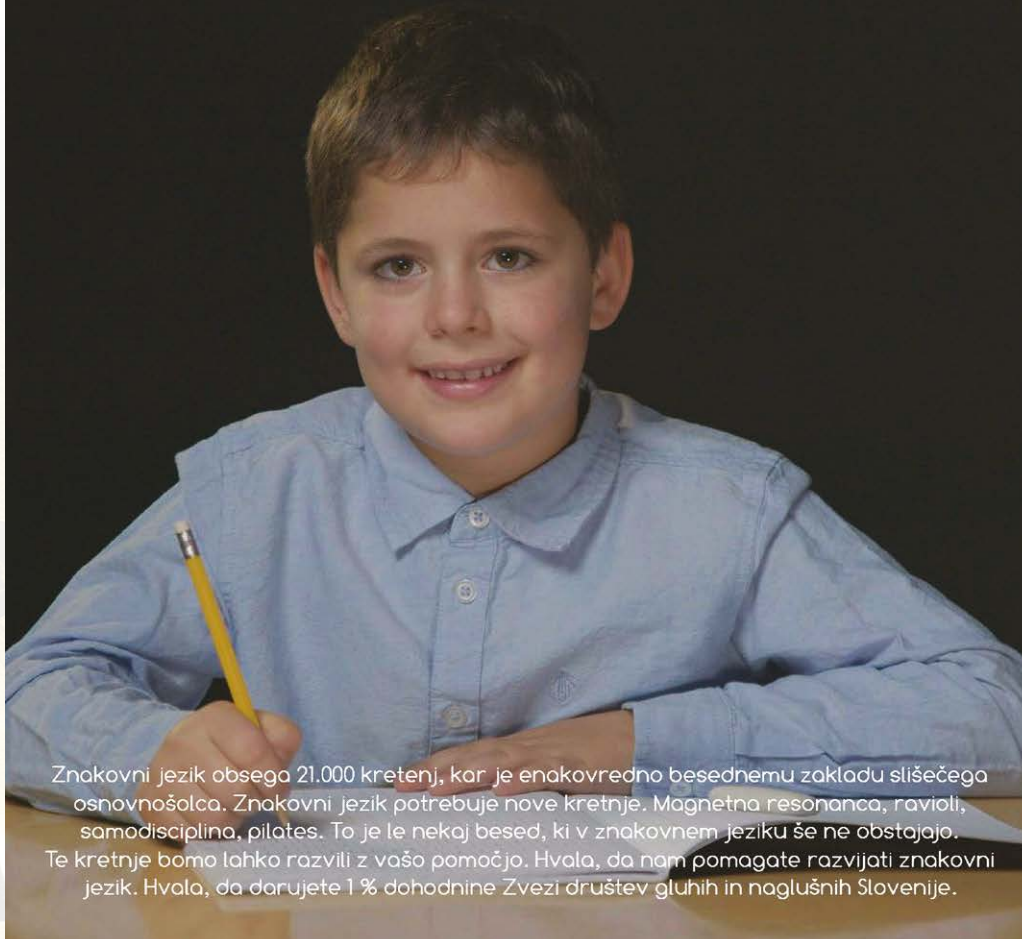
Obiskali smo tudi nasad orhidej v Dobrovniku, kjer s pomočjo termalne vode letno vzgojijo dva milijona teh eksotičnih rastlin. Ko smo se založili z njimi, smo se odpravili proti domu.

Pot nazaj je hitro minila. Nekateri so zadremali, nekateri so se pogovarjali, naglušni pa smo navili glasbo in prepevali. Bilo je prav zabavno.

Vodička se je ves čas trudila, da bi jo čim bolje razumeli. Med razlago je bila obrnjena proti nam ter govorila razločno in počasi, da je tudi tolmač Boštjan z lahkoto tolmačil v znakovni jezik. Težje je bilo v Vulkaniji, kjer so morali gluhi naenkrat gledati film in slediti tolmačenju, zato smo jim predlagali, naj film raje opremijo s podnapisi.

Društvu se zahvaljujemo za organizacijo izleta in upamo, da bo kmalu organiziralo še kakšnega. ●

DONIRAJ SVOJ ODSOTOK DOHODNINE
Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije
in prispevaj za nadaljnji
RAZVOJ SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Znakovni jezik obsega 21.000 kretenj, kar je enakovredno besednemu zakladu sliščega osnovnošolca. Znakovni jezik potrebuje nove kretnje. Magnetna resonanca, ravioli, samodisciplina, pilates. To je le nekaj besed, ki v znakovnem jeziku še ne obstajajo. Te kretnje bomo lahko razvili z vašo pomočjo. Hvala, da nam pomagata razvijati znakovni jezik. Hvala, da darujete 1% dohodnine Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

EVROPSKO PRVENSTVO GLUHIH V ŠAHU

Anton Petrič

Goran Cechi, Andrej Štrucl in Zdenko Štrucl; foto: Anton Petrič

Andrej Štrucl je obetavni gluhi šahist. Udeležuje se tekmovanj v Sloveniji in po Evropi, na katerih dosega zelo dobre rezultate. Med drugim je na zadnjem evropskem prvenstvu gluhih v šahu v ukrajinskem mestu Lviv v posamični kategoriji osvojil 18. mesto.

Oktoberja je odpotoval v Amsterdam na tretje evropsko prvenstvo gluhih v šahu v posamični kategoriji. Spremljala sta ga starša, saj ima kombinirano invalidnost. Skupaj s hrvaškimi šahisti so z zagrebškega letališča poleteli na Nizozemsko. Na poti mu je delal družbo vodja hrvaške šahovske reprezentance gluhih Goran Cechi.

Prvi dan prvenstva je Andrej v prvem krogu odigral odličen in naporen šahovski dvoboj proti Poljaku Macieju Szalku, ki ga je na žalost izgubil. Istega dne se je srečal s predsednikom Mednarodnega šahovskega komiteja gluhih Philipom Gardnerjem in podpredsednikom Mednarodne šahovske federacije Mahirom Mammedovom.

Po nezasluženem porazu v drugem krogu proti Belgijcu Françoisu Colinu je Andrej v tretjem krogu premagal nizozemskega šahista Saida Jamala Alyassa, v nadaljevanju prvenstva je v četrtem krogu po štirih urah napete borbene igre izgubil proti doktorju matematičnih znanosti Nemcu Wolfgangu Koesslerju, v naslednjem krogu pa premagal Italijana Enrica Primavera.

Predzadnji dan prvenstva je v šestem krogu premagal Belorusa Dmitryja Tsitova, proti kateremu je dvoboj dobil po borbi, ki je trajala tri ure in pol.

Andrej Štrucl med Philipom Gardnerjem in Mahirom Mammedovom; foto: Zdenko Štrucl

Prvenstvo je končal s porazom proti ukrajinskemu šahistu Vladimirju Kovalenku in pristal na skupnem 18. mestu od šestindvajsetih.

Zelo je bil vesel Kovalenkove pohvale, da je v primerjavi s partijo, ki sta jo odigrala na prejšnjem evropskem prvenstvu, močno napredoval. Čestitke!

Naslov evropskega prvaka je osvojil izraelski šahovski vele mojster Yehuda Guenfeld, ki ima rating zavidljivih 2415 točk. ●

Zadnji dvoboj z Ukrajincem Vladimirjem Kovalenkom; foto: Zdenko Štrucl

LJUBLJANČANI POSTALI DRŽAVNI PRVAKI V FUTSALU GLUHIH

▣ Sabina Hmelina

Futsal ekipa DGN Ljubljana; foto: Robert Žlajpah

Zadnje državno prvenstvo gluhih v futsalu je bilo leta 2019, ko so državni prvaki postali igralci iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj. Zaradi epidemije novega koronavirusa je tekmovanje lani odpadlo, letos pa je njegovo organizacijo prevzelo Društvo oseb z okvaro sluha celjske regije.

Na začetku oktobra so se v športni dvorani I. gimnazije v Celju za naslov državnih prvakov pomerile štiri ekipe, ki so v šestih tekmah tekmovala po sis-

temu vsaka z vsako. Naslov državnih prvakov so si z dvema zmagama, z enim remijem in z največjim številom točk priigrali Ljubljancani.

Naslov najboljšega igralca je osvojil najmlajši tekmovalec prvenstva Benjamin Krajačič iz Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, naslov najboljšega vratarja in najboljšega strelca pa Žiga Bedenik in Dragiša Dvorančič iz Društva oseb z okvaro sluha celjske regije.

REZULTATI:

DGN Ljubljana – DOOS celjske regije	2:2 (2:1)
MDGN Slovenske Konjice – MDGN Velenje	1:1 (1:0)
DGN Ljubljana – MDGN Velenje	4:1 (2:0)
MDGN Slovenske Konjice – DOOS celjske regije	2:2 (0:2)
DGN Ljubljana – MDGN Slovenske Konjice	2:0 (0:0)
MDGN Velenje – DOOS celjske regije	0:3 (-:-)

VRSTNI RED:

1. DGN Ljubljana, 7 točk,
2. DOOS celjske regije, 5 točk,
3. MDGN Slovenske Konjice, 2 točki,
4. MDGN Velenje, 1 točka. ●

DRŽAVNO PRVENSTVO GLUHIH V BOVLINGU BREZ VEČJIH PRESENEČENJ

▣ Sabina Hmelina

Sredi oktobra je Mestno društvo gluhih in naglušnih Ljubljana v sodelovanju s Športno zvezo gluhih Slovenije v ljubljanskem klubu BK 300 izvedlo državno prvenstvo gluhih v bowlingu posamično in v dvojicah. Šestindvajset tekmovalk in tekmovalcev si je v zanimivih in nape-
tih obračunih prizadevalo podreti čim več kegljev.

Med posamezniki je drugič zapored slavil Kranjčan Boris Nadižar s 1067 podrtimi keglji. V ženski konkurenci je bila najboljša Marijana Kastelec iz Društva oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine z 860 podrtimi keglji.

V kvalifikacijskih obračunih se je pomerilo devet ekip moških dvojic. V končnico tekmovanja so po

Najboljši med posamezniki in v dvojicah; foto: Vladimir Kastelec

pravilih Bowling zveze Slovenije napredovale najboljše tri dvojice iz predtekmovanja.

Prvovrščena dvojica iz predtekmovanja Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj A se je uvrstila neposredno v finale.

V polfinalu sta se pomerili ekipi Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske s 330 podrtimi keglji in Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj B z 234 podrtimi keglji. Primorca sta bila boljša in se uvrstila v finale, kjer pa sta morala priznati premoč gorenjski dvojici A z rezultatom 309 proti 388. Kranjčana sta tako drugič zapored osvojila naslov državnih prvakov.

REZULTATI ŽENSKE:

1. Marijana Kastelec, DOZIS Dolenjske in Bele krajine, 860 kegljev,

2. Polona Kopina, Auris Kranj, 775 kegljev (večkrat je izvedla »strike«),
3. Kati Nikič, DOZIS Dolenjske in Bele krajine, 775 kegljev,
4. Jerica Rogel, DOOS celjske regije, 772 kegljev.

REZULTATI MOŠKI (6 NAJBOLJŠIH):

1. Boris Nadižar, Auris Kranj, 1067 kegljev,
2. Anton Mohorč, Auris Kranj, 1003 kegljev,
3. Simon Špan, DGN Severne Primorske, 968 kegljev,
4. Tomi Strel, DGN Severne Primorske, 954 kegljev,
5. Robert Rogel, DOOS celjske regije, 938 kegljev,
6. Franci Šušteršič, Auris Kranj, 937 kegljev.

REZULTATI MOŠKE DVOJICE (FINALISTI):

1. Auris Kranj A (Boris Nadižar, Franci Šušteršič),
2. DGN Severne Primorske (Tomi Strel, Simon Špan),
3. Auris Kranj B (Boris Horvat, Anton Mohorč). ●

KRANJSKI TEKMOVALCI V BOVLINGU V TROJICAH DRUGIČ ZAPORED DRŽAVNI PRVAKI

📷 Sabina Hmelina

Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana je v sodelovanju s Športno zvezo gluhih Slovenije konec oktobra v ljubljanskem klubu BK 300 organiziralo državno prvenstvo v bowlingu v kategoriji trojic. Tekmovalo je šest moških trojic iz šestih društev gluhih in naglušnih. Ženski del tekmovanja je odpadel zaradi nezadostnega števila prijav.

Tekmovalci so kvalifikacijski obračun začeli v šestih igrah, v katerih so si prizadevali podreti čim več kegljev in osvojiti dovolj točk za preboj v finale. V skladu s pravili Bowling zveze Slovenije so se najboljše trojice v predtekmovanju uvrstile v končno tekmovanje.

V predtekmovanju so vodili Kranjčani z 2972 podrtimi keglji, ki so se neposredno uvrstili v finale, drugi so bili Novogoričani z 2609 podrtimi keglji, tretji pa Ljubljančani z 2551 podrtimi keglji.

Drugo- in tretjevrščeni so se med seboj pomerili za uvrstitev v finale. S 23 keglji razlike so bili boljši Ljubljančani, ki so podrli 445 kegljev in se v finalu pridružili Kranjčanom. Gorenjci v sestavi Boris Nadižar, Franc Šušteršič in Anton Mohorč so bili premočni nasprotniki in so si z rezultatom 515 proti 368

Najboljše moške trojice; foto: Sabina Hmelina

drugič zapored priborili laskavi naslov državnih prvakov.

REZULTATI:

1. MDGN za Gorenjsko Auris Kranj (Boris Nadižar, Franc Šušteršič, Anton Mohorč),
2. DGN Ljubljana (Janez Slatinšek, Ivan Vačovnik, Klemen Žnidar),
3. DGN Severne Primorske (Tomi Strel, Teodora Strel, Vladan Vukajlovič),
4. DOZIS Dolenjske in Bele krajine 2 (Matej Križman, Miha Gotz, Marijana Kastelec),
5. DGN Južne Primorske (Aleš Škof, Miloš Sardoč, Shkelzen Dacaj),
6. DOZIS Dolenjske in Bele krajine 1 (Tadej Kramaršič, Boštjan Novak, Kata Nikič). ●

ZGODBE ŽIVLJENJA – GLEDALIŠKA PREDSTAVA SKUPINE TIHE STOPINJE

Anton Petrič

Utrinek s predstave; foto: Spletna TV

Konec oktobra je bila v SiTi Teatru BTC v Ljubljani pod taktirko režiserke Lade Orešnik uprizorjena še ena stvaritev gledališke skupine gluhih Tihe stopinje, ki komično prikaže življenje gluhih v zgodovinsko prelomnih časih zadnjih dvesto let. Prične z obdobjem Franceta Prešerna, popelje nas skozi revolucionarne čase nekdanje Jugoslavije do osamosvojitve in samostojnosti Slovenije vse do vpisa znakovnega jezika v ustavo.

Predstava govori o načinu življenja na Slovenskem, ki se je spreminjal, različni časi pa so prinašali nove trende, ki so močno vplivali nanj.

Režiserka Lada Orešnik je v predstavi v slovenskem znakovnem jeziku prikazala različna obdobja.

Izkušena in pomlajena gledališka ekipa je občinstvo dodobra nasmejala in obudila nostalgijo starih časov. V predstavi so nastopili Nejc Drekonja, Tina Strel, Špela Rotar, Marta Vavpetič, Petra Šiler, Jelena Bolšedonova, Boštjan Hren, Rok Juršič, Zlatka Petrač, Barbara Čarman in Andreja Vogrinc.

Za scenografijo in kostumografijo je poskrbela Jelena Bolšedonova, za videoprojkcijo pa Gorazd Orešnik. ●

IZ SVETA TIŠINE

MEMORIAL DRAGA JERMANA – RAZSTAVA DEL Z EKSTEMPORA

Anton Petrič

Otvoritev razstave v počastitev spomina na gluhega slikarja Draga Jermana; foto: Domžalske novice

Sredi oktobra je županja občine Lukovica Olga Vrankar v Pungartnikovi hiši v Lukovici otvorila razstavo likovnih del, ki so nastala na letošnji ustvarjalni delavnici Društva upokojencev Lukovica v spomin na Draga Jermana, podprla pa sta jo domžalska območna izpostava Sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in gostišče Bevc, ter razstavo ročnih del članic in članov društva upokojencev Lukovica.

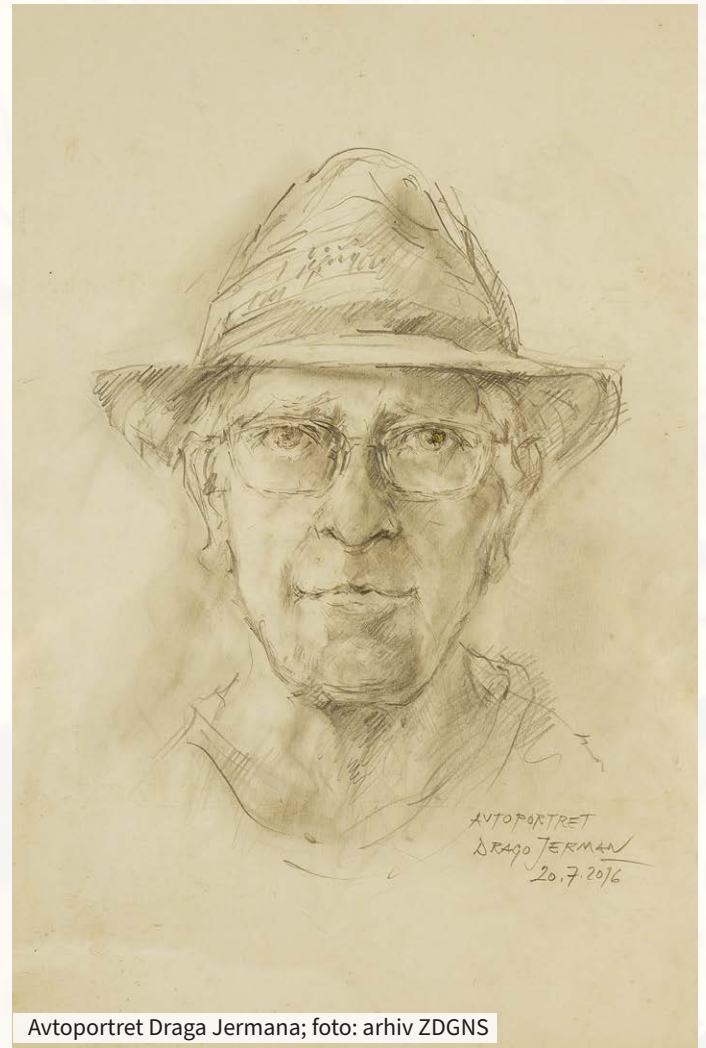
Na otvoritvi so poleg županje spregovorili predsednica društva upokojencev Lukovica Marijana Grošelj, mentor likovne sekcije Vinko Železnikar in vodja sekcije ročnih del Stana Stopar. Za glasbeni utrip sta poskrbeli violinistki Ajda Kokalj in Ema Juteršek. Prireditev je povezoval Jože Anžič, ki vodi likovno sekcijo. Ker si je bilo razstavo v preteklem letu možno ogledati le na spletu, so letos dodali še razstavo ročnih del, zato je bilo v Pungartnikovi hiši še posebej živahno, saj je bilo razstavljenih del veliko, časa za ogled pa na pretek.

Starejši so dokazali, da se ne dajo in da znajo tudi v tretjem življenjskem obdobju pestro živeti. O tem, da je tisto, kar pride izpod njihovih rok, vredno ogleda, pa pričajo številni obiskovalci razstave.

Gluhi slikar Drago Jerman je življenje posvetil slikanju krajinskih vedut z urbanimi elementi in portretov lokalne arhitekture. Čeprav je bil več raznih slikarskih tehnik, je najraje segel po svinčniku ali oglju. Njegova strast so bile vaše vedute,

pri čemer je stare stavbe in ozke uličice filigransko prenesel na papir. Veliko njegovih slik je našlo mesto na stenah domov mimo dočih, ki so ga srečali med ustvarjanjem na likovnih delavnicah in kolonijah.

Posebno mesto na razstavi so imele slike z motivi iz okolice domačega kraja, ki predstavljajo kulturno dediščino ter imajo še danes izrazito dokumentarno in likovno vrednost. Vsakdo, ki ima v lasti njegovo sliko, je lahko ponosen na umetnika z vsemi njegovimi posebnostmi. Drago je bil enkraten in neponovljiv umetnik, poet naše krajine ter zapisovalec našega časa. ●

Avtoportret Draga Jermana; foto: arhiv ZDGNS

V SPOMIN KATARINI VRTAČIČ (1941–2021)

📖 Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske

Čudno, kako prazen je svet, ko umre en sam človek.

Dante

Draga Kati!

Tako iznenada si se poslovila od nas. Nepričakovano. Boleče. Tako, da nas je vse presenetilo. Zelo opazno. Tako, kakršna si bila ti. Vedno opazna. Markantna. Vsi so te poznali. Vedno lepa, urejena, prava gospa.

Očitno je prišel tvoj čas. Morda si ga slutila, a nam tega nisi dala vedeti. Letos si z nestrpnostjo pričakovala svoj osemdeseti rojstni dan in nato še rojstvo prve pravnukinje. Pogosto si rekla: »Samo da Barbara rodi, potem ...« A nisi nadaljevala s stavkom. Nekatero besede so ostale neizrečene. Samo zamahnila si z roko.

Bila si ponosna na svoja leta. Vedno si rada povedala, da jih šteješ že osemdeset. »Kaj misliš, bom živela še dvajset let? Potem bo dovolj,« si rekla. In smo ti verjeli. Ker si to povedala tako, da smo ti morali verjeti.

Skoraj vsako sredo in še kakšen drug dan v tednu si prišla v društvo. Včasih zato, da smo ti

pomagali koga poklicati, včasih, da smo ti kaj razložili, največkrat pa si prišla le na klepet. Takrat si rada pripovedovala o svojem življenju in izvedeli smo veliko stvari o tebi. Tudi to, da si pri treh letih zbolela za meningitisom, izgubila sluh in kar naenkrat nisi več slišala ptičjega petja. Opisovala si, kako si šla v šolo za gluhe, kjer si spletla veliko trajnih prijateljstev in kjer si se izučila za šiviljo ter kako te je pot zanesla v Novo Gorico, v katero si se zaljubila in iskala priložnost, da bi se lahko v njej nastanila. Želja se ti je uresničila, saj si dobila službo v Idealu, kjer si delala kot šivilja. Tudi po upokojitvi nisi prenehala šivati. Večkrat si potarnala, koliko dela imaš in da ne boš več šivala, a vedno znova si delo sprejela in ga odlično opravila.

Če je bil v pisarni prižgan radio, si takoj zaznala glasbo in veselo zažvižgala. Mimogrede si povedala, kako rada si plesala, ko si bila mlada.

Vedno si rada govorila o svoji družini, o hčerki Vlasti in o sinu Bogdanu. Zelo si bila vesela, da je tvoja hči postala tolmačka. Sina si vedno hvalila, zlasti ko ti je pomagal na vrtu ali ti kaj popravil. Ponosna si bila na njuno delo, družino in otroke. Nad vse rada si imela vnukinjo Barbaro in vnuka Gregorja. Za rojstvo pravnukinje Ajde si izvedela med obiskom v društvu. »Zdaj sem biš nona,« si rekla in se prešerno zasmejala.

Rada si imela naravo, živali, svoje muce, rastline in vedno si s ponosom govorila o svojem vrtu. Tudi za rože v društvu si pridno skrbela, da niso ovenele. Zdaj, ko te ni več med nami, nas mogočna monstera v sejni sobi spominja nate.

Bila si ena najbolj aktivnih članic v društvu. Redno si obiskovala predavanja in delavnice ter se udeleževala izletov. Bila si naša zvezda stalnica. Dolga leta si sodelovala v gledališki skupini. Na odru si blestela, z veseljem si igrala in vsi smo to čutili. Samo en pogled, ena grimasa, in že se je smejala cela dvorana.

Rada si prihajala v društvo, ki je bilo tvoj drugi dom. Vedno si bila pripravljena sodelovati v aktivnostih, pomagati na predstavitev ali naučiti kakšno kretnjo, predvsem pa si se vedno trudila ostati aktivna in mlada. Bila si vzornica in mentorica mlajšim generacijam.

Potem pa so prišle letošnje jesenske počitnice. Še v petek si bila v društvu in se smejala. Teden dni kasneje so te odpeljali v bolnišnico in zdaj te ni več. Hudo nam je ob misli, da si nas nepričakovano zapustila, tako člane društva in prijatelje širom po Sloveniji kot tvoje domače, ki jim je ob izgubi najhuje.

V petek 12. novembra smo se poslovili od tebe. Pogrešamo te in težko verjamemo, da ne boš več prišla v društvo. Za tabo bo ostala velika praznina.

Tvoji družini izrekamo iskreno sožalje. ●

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni zanje.

Prejemanje SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – ime in priimek *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

---

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni

prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je posredoval ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

✓ QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

Dokumentarni film

62.a

OD PREPOVEDI DO USTAVE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

SCENARISTKA Tina Grošelj REŽISER Marko Kumer - Murč MONTAŽERKA Neja Berger
NASTOPAJOČI Matjaž Juhart, Daša Peperko, Marija Möderndorfer, Valerija Škof, Aljoša Redžepovič GLASBA Andi Kogot
DIREKTOR FOTOGRAFIJE Marko Kumer - Murč PRODUCENTKI Tina Glavič Novak, Tina Grošelj
PRODUKCIJA Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije KOPRODUKCIJA Rusaalka films 2021

RUSAALKA
FILMS

ZDGNS

